

Tehokas antidoping-yhteistyö

**Ad-toiminnan viranomaisyhteistyön tehostamista selvittäneen
työryhmän loppuraportti**

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:7

Tehokas antidoping-yhteistyö

**Ad-toiminnan viranomaisyhteistyön tehostamista selvittäneen
työryhmän loppuraportti**

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:7

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet
Nuoris- ja liikuntapolitiikan osasto / Ungdoms- och idrottspolitiska avdelningen
PL / PB 29
00023 Valtioneuvosto / Statsrådet
www.minedu.fi/julkaisut

Taitto / Ombrytning: Erja Kankala, opetus- ja kulttuuriministeriö

ISBN 978-952-263-347-7 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0335 (PDF)

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/
Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2015:7

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Julkaisun päivämäärä
23.3.2015

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)	Julkaisun laji Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä	
	Toimeksiantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö	
	Toimielimen asettamispvm 21.10.2014	Dnro

Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen)

Tehokas antidoping-yhteistyö; Ad-toiminnan viranomaisyhteistyön tehostamista selvittäneen työryhmän loppuraportti (Effektivt antidopningssamarbete; Rapport av arbetsgruppen för att utreda behovet att utveckla samarbetet mellan myndigheter i antidopning)

Julkaisun osat Muistio

Tiivistelmä

Puolustusministeri Carl Haglund asetti päätöksellään 21.10.2014 työryhmän selvittämään tarvetta kehittää viranomaisyhteistyötä vuoden 2015 alusta voimaan astuvan uuden antidopingsäännösten toimeenpanon ja tehokkaan antidopingtoiminnan varmistamiseksi. Työryhmän työn tavoitteena oli varmistaa vuoden 2015 alusta käyttöön otettavan antidopingsäännösten asianmukainen toimeenpano sekä tehokas viranomaisyhteistyö. Työryhmän tehtävänä oli tarkastella uuden Suomen antidopingsäännösten toimivuutta ja arvioida nykyisen viranomaisyhteistyön ja lainsäädännön riittävyyttä uuden säännösten toimeenpanossa.

Työryhmä kokoontui kolme kertaa. Työryhmä tarkasteli tehtävänantonsa mukaisesti vaihtoehtoja antidopingtoiminnan viranomaisyhteistyön kehittämiseksi sekä voimassa olevan lainsäädännön lähtökohdista että mahdollisten lainsäädäntömuutosten näkökulmasta. Työryhmä selvitti työn osana myös eräissä muissa maissa käytössä olevia lainsäädännöllisiä ratkaisuja sekä lakiesityksiä.

Johtopäätöksenä työryhmä ehdottaa, että ADT ry:n ja eri viranomaistahojen yhteistyötä helpotetaan ja kehitetään ensi vaiheessa niiden välisillä yhteistyöneuvotteluilla ja niiden pohjalta tehtävillä yhteyshenkilöiden nimeämisillä sekä mahdollisesti yhteisymmärryspöytäkirjoilla. ADT ry aloittaa neuvottelut yhteistyöstä ainakin poliisin, tullin, Valtakunnansyyttäjänviraston sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön kanssa. Yhteistyössä sovitaan nykyisen lainsäädännön puitteissa tietojen vaihdosta ja esimerkiksi koulutuksesta.

Työryhmä ehdottaa lisäksi, että osana urheilun eettisten kysymysten hallinnointia tarkastellaan tulevaisuudessa myös ADT ry:n aseman vahvistamistarvetta sekä dopingin ja urheilumanipuloinnin estämiseen liittyvää lainsäädäntöä.

Esiteyksillä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Avainsanat

Sarjan nimi ja numero Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:7		ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (PDF)	ISBN 978-952-263-347-7 (PDF)
Kokonaissivumäärä	16	Kieli suomi	Hinta - Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja -		Kustantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö	

Presentationsblad

Utgivare
Undervisnings- och kulturministeriet

Utgivningsdatum
23.3.2015

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare)	Typ av publikation Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar		
	Uppdragsgivare Undervisnings- och kulturministeriet		
	Datum för tillsättande av 21.10.2014	Dnro	
Publikation (även den finska titeln) Effektivt antidopningssamarbete; Rapport av arbetsgruppen för att utreda behovet att utveckla samarbetet mellan myndigheter i antidopning (Tehokas antidoping-yhteistyö)			
Publikationens delar Promemoria			
Sammandrag <p>Försvarsminister Carl Haglund tillsatte genom sitt beslut den 21 oktober 2014 en arbetsgrupp att utreda behovet att utveckla samarbetet mellan myndigheter för att säkerställa att det nya regelverket om antidopning som träder i kraft den 1 januari 2015 verkställs och att antidopningsverksamheten är effektiv. Syftet med arbetsgruppens arbete var att säkerställa att regelverket om antidopning som ska tas i bruk vid ingången av 2015 verkställs på ett ändamålsenligt sätt samt ett effektivt samarbete mellan myndigheterna. Arbetsgruppens uppdrag var att granska ändamålsenligheten i Finlands nya regelverk om antidopning och bedöma om det nuvarande samarbetet mellan myndigheter och lagstiftningen är tillräckliga när det nya regelverket verkställs.</p> <p>Arbetsgruppen samlades tre gånger. Arbetsgruppen granskade i enlighet med sitt uppdrag alternativ för utveckling av samarbetet mellan myndigheterna med utgångspunkt såväl i den gällande lagstiftningen som i eventuella ändrade lagar. Som en del av arbetet utredde arbetsgruppen också lösningar i gällande lagstiftning och lagförslag i några andra länder</p> <p>Arbetsgruppen föreslår som slutsats att samarbetet mellan Antidopingkommittén ADK och myndigheterna underlättas och i första etappen utvecklas som samarbetsförhandlingar mellan dem genom att utifrån förhandlingarna utse kontaktpersoner samt eventuellt genom samförståndsavtal. ADK inleder förhandlingar om samarbete åtminstone med polisen, tullen, Riksåklagarämbetet samt social- och hälsovårdsministeriet. Det ska i samarbete avtalas om utbyte av information inom ramen för den nuvarande lagstiftningen och till exempel om utbildning.</p> <p>Arbetsgruppen föreslår dessutom att man som en del av hanteringen av etiska frågor inom idrotten i framtiden även granskar behovet att fastställa ADK:s ställning samt den lagstiftning som gäller förhindrandet av dopning och manipulation inom idrotten. Förslagen har inga ekonomiska konsekvenser.</p>			
Nyckelord			
Seriens namn och nummer Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2015:7	ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (Online)	ISBN 978-952-263-347-7 (Online)	
Sidoantal 16	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution -		Förlag Undervisnings- och kulturministeriet	

Sisältö

Opetus- ja kulttuuriministeriölle	6
1 Taustaa	8
1.1 Antidopingtoiminnan perusta	8
1.2 Säännöstö ja sen muutos	9
1.3 Kansainvälinen testaus- ja tutkintastandardi	9
2 Viranomaisyhteistyön nykytila	10
3 Muuta huomioon otettavaa	12
3.1 Urheilukilpailujen manipuloinnin vastainen yleissopimus	12
3.2 Selvitys urheilun eettisten kysymysten hallinnoinnista Suomessa	12
3.3 Liikuntapolitiikan tulevaisuuden suuntaviivoja arvioiva ja valmisteleva työryhmä	12
4 Työryhmän vaihtoehdot antidoping-toiminnan viranomaisyhteistyön kehittämiseksi	14
5 Työryhmän ehdotus	16

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Puolustusministeri Carl Haglund asetti päätöksellään 21.10.2014 työryhmän selvittämään tarvetta kehittää viranomaisyhteistyötä vuoden 2015 alusta voimaan astuvan uuden antidopingsäännösten toimeenpanon ja tehokkaan antidopingtoiminnan varmistamiseksi.

Työryhmän työn tavoitteena oli varmistaa vuoden 2015 alusta käyttöön otettavan antidopingsäännösten asianmukainen toimeenpano sekä tehokas viranomaisyhteistyö.

Työryhmän tehtävänä oli tarkastella uuden Suomen antidopingsäännösten toimivuutta ja arvioida nykyisen viranomaisyhteistyön ja lainsäädännön riittävyttä uuden säännösten toimeenpanossa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kutsui työryhmän puheenjohtajaksi johtaja Harri Syväsalmen opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Työryhmän jäseniksi ministeriö kutsui seuraavat henkilöt:

Lainsäädäntöneuvos Jussi Matikkala oikeusministeriöstä,

Poliisitarkastaja Pekka Aho sisäministeriöstä,

Hallitusneuvos Ismo Tuominen sosiaali- ja terveysministeriöstä,

Rikoskomisario Jouko Ikonen Keskusrikospoliisista,

Tulliyli tarkastaja Marko Onttonen Tullista,

Pääsihteeri Pirjo Ruutu Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry:stä,

Puheenjohtaja Pekka Ilmivalta Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry:stä,

Erytisasiantuntija Petri Heikkinen Valo ry:stä,

Professori Heikki Halila Urheilun oikeusturvalautakunnasta,

Kulttuuriasianneuvos Satu Heikkinen opetus- ja kulttuuriministeriöstä,

Hallitussihteeri Carita Meriläinen opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Työryhmällä oli oikeus kuulla ulkopuolisia asiantuntijoita.

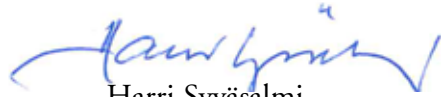
Työryhmän sihteereiksi kutsuttiin Jussi Leskinen Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry:stä sekä ylitarkastaja Heidi Sulander opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Työryhmän tuli saada työnsä valmiiksi 31.12.2014 mennessä.

Työryhmä on kokoontunut kolme kertaa.
Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä jättää muistionsa opetus- ja kulttuuriministeriölle
jatkotoimenpiteitä varten.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 2014

Työryhmän puolesta
Puheenjohtaja

Harri Syväsalmi
johtaja
opetus- ja kulttuuriministeriö

1 Taustaa

1.1 Antidopingtoiminnan perusta

Maailman antidopingtoimisto WADA:n Maailman antidopingsäännöstöllä pyritään harmonisoimaan dopingia koskevia sääntöjä maailmanlaajuisesti kaikissa urheilulajeissa. Valtiot sitoutuvat Maailman antidopingsäännösten periaatteisiin Unescon kansainvälisen dopinginvastaisen yleissopimuksen (International Convention against Doping in Sport 2005) kautta ja Euroopan neuvoston jäsenmaat lisäksi Euroopan neuvoston dopingin vastaisen yleissopimuksen (The Anti-Doping Convention: an instrument of international cooperation) kautta. Suomi on ratifoinut sopimukset. Ne edellyttävät, että Suomen valtio järjestää antidopingtoimintaa maassamme sopimusten edellyttämällä tavalla. Tämä tehtävä on annettu Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry:lle (jäljempänä ADT ry).

Kansainväliset ja suomalaiset urheilujärjestöt sekä ADT ry ovat sitoutuneet noudattamaan Maailman antidopingsäännöstöä. Maailman antidopingsäännösten (World Anti-Doping Code) voimassa oleva versio tuli voimaan 1.1.2009.

Säännöstöä on uudistettu ja uusi säännöstö tulee voimaan vuoden 2015 alusta lukien. Suomen antidopingsäännöstö perustuu Maailman antidopingsäännösten ja Suomen antidopingsäännöstöä on myös uudistettu Maailman antidopingsäännösten (2015) mukaisesti. Säännöstö on hyväksytty ADT ry:n yleiskokouksessa 26.11.2014 ja se tulee voimaan 1.1.2015.

Maailman antidopingsäännösten uudistukset koskevat muun muassa tutkinnallisten menetelmien korostamista sekä tiedonkeruuta ja tiedonvaihtoa viranomaisten kanssa, tietojen käyttämistä kohdennetumpaan ja suunnitelmallisempaan testaamiseen, rangaistusten kovenemista kahdesta neljään vuoteen, ihmisoikeuksien entistä parempaa huomiointia, urheilijan tukihenkilöiden saattamista vastuuseen, tapausten vanhenemisajan pidentymistä kahdeksasta vuodesta kymmeneen vuoteen ja kansainvälisten lajiliittojen ja kansallisten antidopingtoimistojen välisen työnjaon selkeyttämistä.

Urheilun dopingvalvonta perustuu Suomessa lainsäädännön ja viranomaisvalvonnan sekä urheilun itsesääntelyn yhdistelmään. Urheilun itsesääntelytoimet kohdistuvat pääasiassa dopingaineiden ja -menetelmien käytön estämiseen. Lainsäädännön ja viranomaisvalvonnan toimet keskittyvät ehkäisemään dopingaineiden saatavuutta ja levittämistä sekä urheilujärjestöjen taloudelliseen ohjaukseen.

1.2 Säännöstö ja sen muutos

Maailman antidopingsäännösten mukaan (kohta 5.8) antidopingorganisaatioiden tulee taata, että ne kykenevät hankkimaan ja käsittelemään dopingvalvontaan liittyvää tietoa kaikista saatavilla olevista lähteistä. Tietoja käytetään erityisesti kohdennetun testauksen suunnitteluun sekä mahdollisten dopingrikkomusten tutkimuksen pohjana. Tutkinnallisissa menettelyissä on noudatettava Kansainvälistä testaus- ja tutkintastandardia.

Suomen antidopingsäännösten mukaan (kohta 5.1) dopingtestausta ja tutkinnallisia menettelyjä voidaan tehdä vain dopingvalvontaa varten Kansainvälisen testaus- ja tutkintastandardin määräysten ja sitä täydentävien ADT ry:n toimintaohjeiden mukaisesti.

Tutkinnallisia menettelyjä tehdään liittyen poikkeaviin testituloksiin sekä poikkeaviin ja positiivisiin urheilijan biologisen passin tuloksiin sekä liittyen viitteisiin muista mahdollisista dopingrikkomuksista. Tutkinnallisissa menettelyissä kerätään tietoja tai todisteita sen toteamiseksi, onko kielletyn aineen tai menetelmän käyttöön perustuva dopingrikkomus tai jokin muu dopingrikkomus tapahtunut.

Säännösten mukaan ADT ry voi hankkia, arvioida ja käsitellä kaikista käytettävissä olevista lähteistä saatavia dopingvalvontaan liittyviä tietoja tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen testaus suunnitelman laatimiseen, kohdennetun testauksen suunnitteluun ja/tai mahdollisten dopingrikkomusten tutkimiseen.

Uusi antidopingsäännöstö ei aiheuta muutostarpeita Urheilun oikeusturvalautakunnan sääntöihin.

1.3 Kansainvälinen testaus- ja tutkintastandardi

WADA:n kansainvälisessä testaus- ja tutkintastandardissa todetaan, että kiellettyjen aineiden käyttö voidaan usein todeta dopingtesteillä. Muiden dopingrikkomusten selvittämiseen tarvitaan kuitenkin tietojen keräämistä.

Standardin mukaan antidopingorganisaation tulee tehdä kaikki voitavansa varmistaakseen, että se pystyy vastaanottamaan antidopingtietoa kaikista saatavilla olevista lähteistä (urheilijat ja heidän tukihenkilönsä, yleisö, testaajat, laboratoriot, lääkeyhtiöt, lajiliitot, viranomaiset, kurinpitoelimet ja media). Antidopingorganisaatiolla tulee olla käytännöt, joilla varmistetaan, että sen saamat tiedot käsitellään turvallisesti ja luottamuksellisesti, että tietolähteet suojataan ja että viranomaisilta saatua tietoa käsitellään ja käytetään vain laillisesti antidoping-tarkoituksiin.

Standardin mukaan antidopingorganisaation on myös kehitettävä ja otettava käyttöön menettelyt, joilla antidopingtietoa voidaan jakaa sen ja viranomaisten kesken. Antidopingorganisaation on varmistettava, että tutkimukset suoritetaan aina oikeudenmukaisesti, objektiivisesti ja puolueettomasti. Tutkimukset on aina dokumentoitava.

2 Viranomaisyhteistyön nykytila

ADT ry pyrkii tekemään yhteistyötä eri viranomaisten kanssa sekä opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) kanssa yhteistyössä että omatoimisesti. OKM on muun muassa järjestänyt antidopingtoimintaan liittyviä viranomaispalavereja. Ne eivät yksinään täytä ADT ry:n viranomaisyhteistyön tarvetta. ADT ry:n on raportoitava tekemästään viranomaisyhteistyöstä OKM:lle ja WADA:lle.

ADT ry on käynyt keskusteluja poliisihallinnon ja tullin kanssa ja pyrkinyt kehittämään yhteistyötä näiden kanssa. ADT ry työskentelee myös sosiaali- ja terveysministeriön (STM) kanssa erityisesti urheilun ulkopuolisen dopingin käytön ehkäisyssä.

STM:n kannalta dopingissa on kyse terveydestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista ja toisaalta niiden uhasta. STM:ssä ei ole nimettyä yhdyshenkilöä dopingasioihin. Uusi laki ehkäisevästä päihdetyöstä on tulossa voimaan mahdollisesti jo vuoden 2015 aikana. Dopingasioita ei ole liitetty siihen, mutta lain perusteluissa mainitut työtavat ovat sellaisia, joita voitaisiin käyttää myös dopingasioissa.

ADT ry:n kannalta viranomaisyhteistyössä on useita ongelmia, joiden vuoksi yhteistyössä olisi paljon kehittämisen varaa. Tällä hetkellä ADT ry:n tekemä viranomaisyhteistyö ei täytä uuden antidopingsäännösten asettamia tavoitteita ja velvoitteita.

ADT ry:n asema yksityisoikeudellisena yhdistyksenä vaikeuttaa sen mahdollisuuksia saada tarvitsemiaan tietoja eri viranomaisilta. Monissa tapauksissa eri viranomaisten kanssa tiedonvaihto pysähtyy siihen, että ADT ry on yhdistys ja muut tietojen vaihdon osapuolet ovat viranomaisia. ADT ry:n tarvitsemia tietoja on hankalaa saada esimerkiksi poliisilta ja tullilta. Jos esimerkiksi tulli pysäyttää ja tarkastaa urheilijan, jolla on hallussaan dopingaineita omaa käyttöä varten, ei tulli saa ilmoittaa asiasta ADT ry:lle. ADT ry:n on myös ollut hankalaa saada tietoa esimerkiksi käräjäoikeuksien dopingrikoksia koskevista ratkaisuista. ADT ry on saanut tiedon vain niistä tuomioista, joita se on mediasta saamiensa tietojen perusteella itse käräjäoikeuksista tiedustellut.

Toinen viranomaisyhteistyötä ADT ry:n kannalta käytännössä vaikeuttava seikka on dopingin käytön ja hallussapidon kriminalisoimattomuus. ADT ry:n kannalta kiinnostavissa tapauksissa on usein kyse varsin pienistä dopingaineiden määristä. Haasteena ADT ry:n näkökulmasta katsottuna on se, että koska dopingaineiden käyttö ja hallussapito omaan käyttöön ei ole rangaistavaa, ei poliisi tai tulli puutu asiaan.

Uusi antidopingsäännöstö asettaa ADT ry:lle velvoitteita suorittaa tutkintaa dopingvalvonnan osalta. ADT ry:n tulisi esimerkiksi suorittaa kuulemisia dopingrikkomuksiin liittyville urheilijoille ja heidän tukihenkilöilleen. ADT ry:llä ei kuitenkaan ole osaamista tällaiseen. Lisäksi sen asema saattaa vaikeuttaa ja estää esimerkiksi kuulemisten suorittamista.

Tietojen luovuttamisesta

ADT ry on kiinnostunut ainakin seuraavista dopingiin liittyvistä tiedoista ja kerää niitä mahdollisuuksiensa mukaan:

- urheilijoiden ja urheilijoiden tukihenkilöiden kiellettyjen aineiden käyttö ja hallussapito
- kiellettyjen aineiden kauppa
- kiellettyjen aineiden kulkureitit ja maahantuontikanavat
- kiellettyjen aineiden jakeluverkostot

ADT ry:n kannalta tietojen ei tarvitse olla aivan ajantasaisia, sillä tarvittaessa toimenpiteisiin voidaan ryhtyä dopingrikkomusten varsin pitkien vanhenemisaikojen puitteissa.

Poliisi ja Tulli eivät voi esitutkintalain mukaisesti antaa tietoa käynnissä olevista tutkimuksista ilman tutkinnanjohtajan lupaa. Tutkinnan lopettamisen tai tuomioistuinkäsittelyn jälkeen, asiakirjojen tultua julkisiksi, ADT ry voi hankkia kyseiset asiakirjat itselleen. Sekä keskusrikospoliisin että sisäministeriön poliisiosaston edustajan näkemyksen mukaan tietojenvaihto poliisiin ja ADT ry:n välillä voisi olla mahdollista. Tähän voi vaikuttaa ADT ry:n oikeudellinen asema. Tietojen massaluovutukset eivät ole silti mahdollisia.

3 Muuta huomioon otettavaa

3.1 Urheilukilpailujen manipuloinnin vastainen yleissopimus

Suomi on syyskuussa 2014 allekirjoittanut Euroopan neuvoston yleissopimuksen urheilukilpailujen manipuloinnista. Sopimuksessa on määräyksiä urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisista toimita urheilun integriteetin suojelemiseksi urheilun autonomia huomioon ottaen. Sopimuksen tavoitteena on urheilukilpailujen manipuloinnin estäminen, tutkiminen ja seuraamusten varmistaminen kansallisissa ja rajat ylittävissä tapauksissa. Lisäksi tavoitteena on edistää kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä viranomaisten, urheilujärjestöjen ja urheiluvedonlyöntitoimijoiden välillä. Sopimuksen perusteella valtioiden tulee turvata puitteet rikoksen tunnusmerkit täyttävien manipulointitapausten tehokkaalle tutkinnalle sekä mahdollistaa eri toimijoiden välinen yhteistyö.

3.2 Selvitys urheilun eettisten kysymysten hallinnoinnista Suomessa

Opetus- ja kulttuuriministeriö on teettänyt ministeri Lauri Tarastilla selvityksen urheilun eettisten kysymysten hallinnoinnista Suomessa. Selvitys on julkaistu helmikuussa 2014.

Selvitysmies päätyi ehdottamaan perustettavaksi urheilun yleiseettisen toimikunnan, jonka tehtävänä olisi muun muassa toimia Suomen yhteistoimintayksikkönä urheilukilpailujen manipuloinnin estämistä koskevissa kysymyksissä sekä toimia vedonlyöntivilpin, sopupelien ja muun urheilukilpailujen manipuloinnin estämistä käsittelevänä yhteistyö- ja koordinaatioelimenä urheilujärjestöjen, julkisen vallan ja vedonlyöntiyhtiöiden kesken.

Selvitysmies päätyi ehdottamaan, että urheilun yleiseettinen toimikunta olisi julkisoikeudellinen, ja se käsittäisi laajalti julkisen vallan, urheilujärjestöjen ja vedonlyöntiyhtiöiden edustuksen. Toimikunnan nimittäisi opetus- ja kulttuuriministeriö. Järjestäessään koulutusta ja valistusta urheilukilpailujen manipuloinnin estämiseksi toimikunta toimisi yhdessä Suomen Antidopingtoimikunnan ja tarvittaessa myös muiden alalla toimivien tahojen kanssa.

3.3 Liikuntapolitiikan tulevaisuuden suuntaviivoja arvioiva ja valmisteleva työryhmä

Ministeri Pia Viitasen toukokuussa 2014 asettaman liikuntapolitiikan tulevaisuuden suuntaviivoja arvioivan ja valmistelevan työryhmän yhtenä tehtävä on esittää vaihtoehtoja urheilun eettisten kysymysten hallinnoinnille ja sille, miten urheilutoimijat itse toteuttavat eettisesti kestävää toimintaa. Näihin liittyen työryhmän tulee pohtia, mitkä urheilun

eettisistä kysymyksistä vaativat uusia järjestelyjä eettisten kysymysten hallinnoinnissa. Työryhmä antaa esityksensä tammikuun 2015 aikana. Työryhmä ottaa kantaa erityisesti siihen, mitä uusia järjestelyjä vaativat urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen sopimuksen edellyttämien velvoitteiden täyttäminen, antidopingin osalta toimiva viranomaisyhteistyö sekä uudistetun katsomoväkivaltasopimuksen toimeenpano ja siihen liittyen erityisesti mahdollisen porttikieltojärjestelmän ylläpito.

4 Työryhmän vaihtoehdot antidopingtoiminnan viranomaisyhteistyön kehittämiseksi

Työryhmä on pohtinut tehtävänantonsa mukaisesti vaihtoehtoja antidopingtoiminnan viranomaisyhteistyön kehittämiseksi sekä tällä hetkellä voimassa olevan lainsäädännön että mahdollisten muutostarpeiden pohjalta. Tarkastellessaan Suomen lainsäädännön riittävyyttä uuden antidopingsäännösten toimeenpanossa, on työryhmä kartoittanut eräissä muissa maissa käytössä olevia lainsäädännöllisiä ratkaisuja sekä lakiesityksiä.

Saksassa on syksyllä 2014 annettu lakiesitys (Entwurf eines Gesetzes zur Bekämpfung von Doping im Sport), jossa dopingin käyttö säädettäisiin rangaistavaksi ja sanktioitaisiin sakolla tai ankaralla, enintään kolmen vuoden vankeusrangaistuksella. Laki koskisi kansallisessa testauspoolissa olevia urheilijoita ja urheilijoita, jotka saavat urheiluunsa valtion tukea. Laki tulisi koskemaan myös Saksassa kilpailevia ulkomaalaisia urheilijoita.

Työryhmä toteaa, etteivät dopingin käytöstä määrättävät ankarat rangaistukset toteuta antidopingtyön alkuperäistä tarkoitusta, jossa dopingin käyttö on sanktioitu urheiluliikkeen toimesta ja esimerkiksi dopingin salakuljetus ja levittäminen valtioiden toimesta. Työryhmä katsoo, ettei Saksan lakiesityksen kaltainen lakihanke ole Suomessa tällä hetkellä ajankohtainen. Saksan lain toteutumista ja onnistumista on kuitenkin aiheellista seurata. Aiheeseen voidaan tarvittaessa palata Suomessa myöhemmin.

Tanskassa dopingin käyttö on rangaistavaa. Kansallisen antidopingorganisaation asema on järjestetty lailla. Uuden urheilumanipuloinnin vastaisen sopimuksen velvoitteita ollaan Tanskassa hoitamassa siten, että dopinglakia muutetaan liittämällä siihen myös urheilumanipulointiasiat (Forslag til Lov om ændring af lov om fremme af dopingfri idræt). Lain on määrä tulla voimaan 1.1.2015.

Työryhmä pitää Tanskan mallia kiinnostavana ja mahdollisesti hyödyllisenä myös Suomessa. Viranomaistietojen luovuttaminen on kuitenkin oma lainsäädännöllinen kysymyksensä. Pelkästään se, että ADT ry:llä olisi laissa säädetty asema tai jopa viranomaisasema ei suoraan tarkoita, että ADT ry saisi automaattisesti kaikenlaista viranomaistietoa. Tietojen luovuttamisen edellytyksistä säädetään joka tapauksessa erityislaeissa. Työryhmä katsoo, että ADT ry:n aseman vahvistaminen lailla todennäköisesti parantaisi ADT ry:n mahdollisuuksia suorittaa parempaa dopingvalvontaa.

Norjassa dopingin käyttö on myös rangaistavaa. Norjassa antidopingorganisaation viranomaisyhteistyötä on hoidettu yhteisymmärryspöytäkirjoilla (memorandum of understanding) eli antidopingorganisaation ja viranomaisen välillä tehdyllä pöytäkirjalla, jolla osapuolet sopivat yhteistyöstä.

Työryhmä katsoo, että tällaisten yhteisymmärryspöytäkirjojen toimivuutta käytännössä on vaikea etukäteen arvioida. Yhteistyön olennainen kysymys on, voiko viranomainen antaa ADT ry:lle luottamuksellista tietoa. Yhteisymmärryspöytäkirjat on luonteeltaan sopimusoikeudellinen instrumentti, jolla ei ole vaikutusta voimassaolevaan lainsäädäntöön tai sopijapuolten lainsäädäntöön perustuvia velvoitteita. Yhteistyötä ADT ry:n ja viranomaisten välillä voidaan tehdä jo nyt. Yhteisymmärryspöytäkirjojen avulla yhteistyö kuitenkin helpottuisi ja tulisi säännöllisemmäksi. Niissä voitaisiin esimerkiksi nimetä yhteistyöstä vastaavat yhteyshenkilöt. Yhteisymmärryspöytäkirjojen voitaisiin katsoa täyttävän osaltaan myös maailman antidopingsäännösten ADT ry:lle asettamia velvoitteita, ja niistä voitaisiin raportoida WADA:lle. Yhteisymmärryspöytäkirjat voisivat tulla kysymykseen ainakin ADT ry:n ja poliisin, tullin, Valtakunnansyyttäjäviraston sekä sosiaali- ja terveysministeriön välisen yhteistyön sujuvoittamisessa.

5 Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa, että ADT ry:n ja eri viranomaistahojen yhteistyötä helpotetaan ja kehitetään ensi vaiheessa niiden välisillä yhteistyöneuvotteluilla ja niiden pohjalta tehtävillä yhteyshenkilöiden nimeämisillä sekä mahdollisesti yhteisymmärryspöytäkirjoilla. ADT ry aloittaa neuvottelut yhteistyöstä ainakin poliisin, tullin, Valtakunnansyyttäjänviraston sekä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Yhteistyössä sovitaan nykyisen lainsäädännön puitteissa tietojen vaihdosta ja esimerkiksi koulutuksesta.

Työryhmä ehdottaa, että osana urheilun eettisten kysymysten hallinnointia tarkastellaan tulevaisuudessa myös ADT ry:n aseman vahvistamistarvetta sekä dopingin ja urheilumani-puloinnin estämiseen liittyvää lainsäädäntöä.

Esityksillä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä -sarjassa vuonna 2015 ilmestyneet

- 1 Rapport om den svenskspråkiga yrkesutbildningen med förslag till förändringar
- 2 Oppilaitosrakennusten turvallisuus
- 3 Arkistolakityöryhmän muistio
- 4 Yksityisarkistolakityöryhmän muistio

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la culture

ISBN 978-952-263-347-7 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0335 (PDF)